

**ASAKA BANKI TOMONIDAN HUDUDIY IQTISODIY SEKTORNI
KREDITLASHNING HOLATI VA TAHLILI**

Kozimjonov Muhammadsafo Sherzodbekovich

Andijon davlat texnika institute “Iqtisodiyot” yo’nalishi 4-bosqich K-50-22 guruh talabasi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston moliya-bank tizimidagi tarkibiy islohotlar kontekstida “Asakabank” AJ Andijon filialining mintaqaviy iqtisodiyot sub’ektlarini moliyalashtirishdagi o‘rni va kredit operatsiyalarining samaradorligi tahlil qilingan. Chakana tovar aylanmasi dinamikasi, bank kassalariga tushgan naqd pullar tarkibi hamda kredit risklarini boshqarish tizimi chuqur o‘rganilgan. Tadqiqot natijasida bank aktivlari tarkibida kredit portfelining sifatini oshirish va risklarni diversifikatsiya qilish bo‘yicha ilmiy-amaliy xulosalar shakllantirilgan.

Kalit so‘zlar: *tijorat banklari, kredit riski, hududiy iqtisodiyot, diversifikatsiya, tovar aylanmasi, naqd pul oqimi, aktivlar sifati.*

Annotation: This article analyzes the role of the Andijan branch of JSC “Asakabank” in financing regional economic entities and the efficiency of credit operations within the context of structural reforms in the financial and banking system of Uzbekistan. The dynamics of retail trade turnover, the structure of cash inflows into bank vaults, and the credit risk management system are thoroughly investigated. As a result of the research, scientific and practical conclusions aimed at improving the quality of the loan portfolio and diversifying risks within the structure of bank assets have been formulated.

Keywords: *commercial banks, credit risk, regional economy, diversification, trade turnover, cash flow, asset quality.*

Аннотация: В данной статье анализируется роль Андижанского филиала АО “Асакабанк” в финансировании субъектов региональной экономики и эффективность кредитных операций в контексте структурных реформ в финансово-банковской системе Узбекистана. Подробно изучены динамика розничного товарооборота, структура поступлений наличных денег в кассы банка, а также система управления кредитными рисками. В результате исследования сформированы научно-практические выводы, направленные на повышение качества кредитного портфеля и диверсификацию рисков в структуре активов банка.

Ключевые слова: *коммерческие банки, кредитный риск, региональная*



экономика, диверсификация, товарооборот, денежный поток, качество активов.

Kirish. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning hozirgi bosqichida moliya-bank tizimi real sektor sub'ektlarini, xususan, yirik sanoat korxonalarini hamda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyaviy qo'llab-quvvatlashning asosiy manbaiga aylandi. Yalpi ichki mahsulot hajmining o'sishi, aholi real daromadlarining ortishi, eksport salohiyatini yuksaltirish hamda keng ko'lamli infratuzilmaviy va ijtimoiy qurilish loyihalarini barpo etishda bank muassasalarining moliyaviy ko'magi hal qiluvchi ahamiyat kasb etmoqda¹.

Ushbu jarayonlarda "Asakabank" AJ respublika hududlarida faol moliyaviy vositachilik funksiyasini bajarib kelayotgan yetakchi institutlardan biri hisoblanadi. Bankning uzoq muddatli strategik maqsadlari va ichki nazorat mexanizmlarining to'g'ri shakllantirilgani, jumladan, majburiy auditorlik tekshiruvlarining muntazamligi va xodimlar malakasini doimiy oshirish tizimi uning barqarorligini ta'minlamoqda. Xususan, Andijon shahrining iqtisodiy faolligini oshirishda Milliy tiklanish ko'chasi 41-uyda joylashgan, bank tizimida 00069 kodi va 201832629 STIR raqami bilan faoliyat yurituvchi "Asakabank" AJ Andijon filiali muhim tarkibiy bo'g'in hisoblanadi².

Mintaqaviy bozorlar va pul oqimlarining holati bank tizimining resurs bazasi shakllanishiga to'g'ridan-to'g'ri ta'sir ko'rsatadi. Statistik ko'rsatkichlar tahlili shuni ko'rsatadiki, respublikada chakana tovar aylanmasi hajmining o'sishi bevosita bank tushumlarida o'z aksini topmoqda. Masalan, tahlil qilinayotgan davrlar doirasida mamlakatda chakana tovar aylanmasi 95.7 trillion so'mni tashkil etgan bo'lsa, shundan 45.6 trillion so'mi (ya'ni 48 foizi) savdo sohasidan to'g'ridan-to'g'ri bank tizimiga kelib tushgan.

Shuningdek, qolgan qismi dehqon va buyum bozorlari hisobiga to'g'ri kelib, pul muomalasini yanada inklyuzivlashtirish zaruriyatini ko'rsatadi. 2025 yil yakunlariga ko'ra, bank kassalariga kelib tushgan jami naqd pullar hajmi 39.5 trillion so'mga yetgan bo'lib, uning tarkibida tovarlarni sotishdan tushgan mablag'lar 47 foiz (18.7

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 12 maydagi PF-5992-son "2020-2025 yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida"gi Farmon. Qonun hujjatlari ma'lumotlar milliy bazasi, 13.05.2020 y., 06/20/5992/0581-son.

² O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi "2022-2026 yillarda mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son farmoni.



trillion so‘m), pullik xizmat ko‘rsatish sektori 15 foiz (5.9 trillion so‘m), aholining bank omonatlari 14 foiz (5.6 trillion so‘m), soliq va majburiy to‘lovlar 11 foiz (4.2 trillion so‘m) hamda boshqa sohalar 13 foizni (5.1 trillion so‘m) tashkil etgan. Ushbu tarkibiy dinamika hududda aholi va tadbirkorlik sub’ektlarining bank tizimiga bo‘lgan ishonchi ortayotganidan hamda likvidlik oqimining barqarorligidan dalolat beradi³.

Tijorat banklari faoliyatining samaradorligi va daromadliligi ko‘p jihatdan ularning aktivlari sifati, aniqrog‘i, kredit portfelini oqilona boshqarishga bog‘liq. Kredit operatsiyalari bank jami amaliyotlarining qariyb 60-80 foizini tashkil etganligi bois, bankning foizli daromadlari va barqarorligi bevosita ushbu yo‘nalishdagi risk darajasiga tayanadi. “Asakabank” misolida berilgan kreditlar ulushi va ularning tarkibiy dinamikasi tahlil qilinganda, kredit risklarini to‘g‘ri baholash hamda ularni minimallashtirish choralari birinchi darajali vazifa hisoblanadi⁴.

Kredit portfelini iqtisodiyot tarmoqlari bo‘yicha (sanoat, qishloq xo‘jaligi, transport, savdo va xizmat ko‘rsatish) chuqur diversifikatsiya qilish, berilayotgan mablag‘larning qaytuvchanligini ta‘minlashning eng samarali usulidir. Qishloq xo‘jaligi va ishlab chiqarishga ixtisoslashgan Andijon mintaqasida asimmetrik risklarning oldini olish uchun bank tomonidan har bir loyihaning risk koeffitsienti to‘g‘ri aniqlanishi va garov ta‘minotining likvidlik darajasi tizimli tahlil etilishi lozim⁵.

Xulosa qilib aytganda, “Asakabank” AJ Andijon filiali hududiy iqtisodiy sektorlarni moliyalashtirishda yuqori salohiyatga ega bo‘lib, pul-kredit oqimlarini samarali tartibga solib kelmoqda. Bank kassalariga kelib tushayotgan mablag‘lar hajmining barqaror o‘sishi kreditlash ko‘lamini yanada kengaytirish uchun mustahkam resurs bazasi bo‘lib xizmat qiladi. Biroq, kredit operatsiyalarining bank aktivlaridagi yuqori ulushini hisobga olgan holda, kelgusida foizli daromadlar barqarorligini saqlash va portfel sifati yaxshilash uchun risklarni boshqarishning zamonaviy skoring modellarini joriy etish, tarmoqlararo diversifikatsiyani kuchaytirish va hududiy loyihalarning samaradorligini doimiy monitoring qilib borish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 12 maydagi PF-5992-son

³ Gafurov U.V. Kichik biznesni davlat tomonidan tartibga solishning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish. Dissertasiya, – T., 2017. – 138-b.

⁴ Mamut M.V. Mikro-moliyalashtirish: moliya-kredit tizimining yangi imkoniyatlari // Bankovskoye delo (Bank ishi). – Moskva, 2009. – № 4. – 96-99-betlar.

⁵ “Asakabank” AJ Andijon filialining tahliliy va moliyaviy hisobotlari.



“2020-2025 yillarga mo‘ljallangan O‘zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmon. Qonun hujjatlari ma‘lumotlar milliy bazasi, 13.05.2020 y., 06/20/5992/0581-son.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi “2022-2026 yillarda mo‘ljallangan Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF–60-son farmoni.

3. Gafurov U.V. Kichik biznesni davlat tomonidan tartibga solishning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish. Dissertasiya, – T., 2017. – 138-b.

4. Mamut M.V. Mikro-moliyalashtirish: moliya-kredit tizimining yangi imkoniyatlari // Bankovskoye delo (Bank ishi). – Moskva, 2009. – № 4. – 96-99-betlar.

5. “Asakabank” AJ Andijon filialining tahliliy va moliyaviy hisobotlari.